

Jak to všechno začalo

Revoluce byla ještě v plenkách, psal se rok 1989, začal podzim a všichni žasli, že to asi fakt ruplo. „Otevřou hranice,“ prorokoval táta. „Už brzy.“ Seděl shrbený u krabičky rozhlasu po drátě a rukama si nervózně hladil stará kolena. Vítězoslavně se díval na mámu. „Tak se toho přece jen dočkáme!“ zadrhnul se mu hlas. „Otevřou hranice!“ podíval se na mě. „A jakmile to udělají, seber si svejch pět švestek a hurá do světa. Dřív než je zase zavrou.“ Ležela jsem na gauči, chroupala jablko a listovala novinami. Že by? říkala jsem si. Že bych doopravdy uviděla zblízka Louvre, Eiffelovku, Moulin Rouge? Místa, o kterých mi táta vždycky nadšeně vyprávěl, místa, kde strávil svoje studentská léta, kde prožil úžasné, nezapomenutelné chvíle? Že by mi francouzština, kterou mi nacpal do hlavy, nakonec přece jen k něčemu byla? Máma vytáhla z trouby štrúdl. „Nic jí neslibuj! Tohle říkáš už dvacet let.“ – „Teď se ale nepletu.“ Táta mi zamával kusem štrúdlu před nosem. „Teď už můžeš začít klidně balit.“

Táta se opravdu nespletl. Železná opona padla, hranice byly dokožán. Dneska nudná historie, v roce 1989 zázrak. Táta vytáhnul svoje staré deníky, vysypal krabici plnou vánočních pohledů. Známký s půvabnou Marseillaisou zdobila razítka se vzrušujícím nápisem Paris. Tátovi přátelé psali pravidelně rok co rok stejné přání: Brzy přijedte! „Třeba to psali jen tak, ze slušnosti!“ ozvala se sta-

rostlivě máma. „Dobře věděli, že nás nikam nepustěj.“ – „Nesmysl,“ ohnal se táta rukou. „Tady máš pár telefonních čísel, zavolej jim sama,“ podal mi seznam. „Já?“ vyděsila jsem se. Jediný, s kým jsem kdy měla možnost promluvit francouzsky, byl můj táta. A ten právě vytáčel telefonní číslo a nekompromisně mi podával sluchátko. Máma vedle mě nervózně ždímalala utěrku. „Haló?“ protáhl po francouzsku příjemný baryton. „Dobrý den,“ zaráčkovala jsem poslušně francouzsky, táta vedle mě za stolem ani nedýchal. Přestože jsem si byla jistá, že základní fráze dozajista zvládám, chvíli jsem blekotala takové nesmysly, až se táta v hrůze plácl do čela. Ale Francouz na druhé straně se k mé úlevě zasmál a po pár kontrolních otázkách opravdu pochopil, kdo jsem a proč volám. „Ano, docela dobře si na vás, slečno, vzpomínám, když jsem vás viděl naposledy, poblinkala jste mi kravatu,“ culil se. „Bylo vám něco přes rok, jestli se nepletu.“ Zrudla jsem. Jeho návštěvu z roku 1968 jsem si skutečně nepamatovala. „To je úžasné, že voláte,“ pokračoval zvesela. „V Praze se teď dějí neuvěřitelné věci! Denně je s manželkou sledujeme! Vaší generaci začíná nový život!“

„Ano, ano... táta mi dal vaše číslo, abych...“ Táta s mámou mi viseli na rtech. „Výborně!“ přerušil mě ten cizí sympatický hlas, „doufám, že tentokrát sem skutečně dorazíte!“ chrlil na mě desítky dalších vět, kterým jsem – přiznám se – ne zcela rozuměla. „Vaši rodiče jsou v pořádku?“ zopakoval François.

Podala jsem sluchátko tátovi. Spustil svým ne-

napodobitelným žargonem získaným několikale-
tým pobytem v koncentráku, který protrpěl spolu
s Françoisem. Sice jsem okamžitě přestala fran-
couzským slovíčkům rozumět, ale obsahu jsme
s mámou porozuměly obě velmi dobře. Brzy se do-
jatému tátovi koulely po tváři slzy jako hrachy.
Bylo nad slunce jasné, že mi nic nestojí v cestě.
Za pár týdnů horečnatých příprav jsem seděla
v rychlíku Prague – Strasbourg – Paris.

Odjezd

Sedíme s tátou v kupé mezinárodního rychlíku
vedle sebe, já s pasem a vízem do Francie, táta
s jízdenkou do Chebu. „Pozdravuj je,“ dojatě se dívá
z okna. „Možná se tam taky ještě vypravím.“ –
„To víš, že jo,“ hladím jeho artrózou ohnutá záda.
„Celej svět nám leží u nohou.“ – „Vám jo, vám jo,“
mumlá, když mi znovu a znovu kontroluje fran-
couzské vízum. „Adresy máš?“ – „Všechny.“ – „Pe-
níze taky?“ – „Taky.“ – „Máš dost kapesníků?“
napadá ho, když si zas a zas otírá oči. „Neboj, tati.“
Otvírám kabelu a poslušně mu ukazuji všechno,
na co se ptá. „Brzy napiš,“ kývá hlavou. „Moc ne-
utrácej.“ Kroutím hlavou. „Nebudu.“ Peníze, které
mi tátovi přátelé poslali, nás pálí v ruku. „Kdybych
měl, zaplatil bych ti to všechno sám,“ mračí se.
Vím. Ale co si asi tak mohl ušetřit za léta, kdy
musel přehazovat balíky na poště? „Teď budou
shánět právníky všude,“ narážím na jeho původní

povolání, které byl nucen kdysi pověsit na hřebík. Mlčky příkyvuje. Zenit už má dávno za sebou. Co s právníkem, kterému bude sedmdesát?

Na nástupišti se objevuje cedule Cheb. Vlak zastavuje. „Dej na sebe pozor!“ volá táta z peronu, pěstí si utírá oči. „Dám!“ mávám jeho zmenšující se postavičce. Ale bude to těžké, myslím si, když se vzápětí otočím a zjistím, že se na mém lehátku rozvaluje černočerný černochoch. „Já v Paříži vystupovat!“ bíle se zubí od ucha k uchu. „Já taky...“ usedám na krajíček vedle něho a celou noc nezamhouřím oko. Woody, pokud se tak vůbec jmenoval, chtěl však opravdu jen jedno – natáhnout si svoje dlouhé hubené nohy do vodorovné polohy. Já, přitisknutá k němu bokem, jsem mu vůbec nepřekážela. Vycepovaná režimem „nesmíš“, jsem si netroufla lehnout na cizí, byť prozatím prázdné lehátko. To ta cesta pěkně začíná, říkala jsem si, když jsem pozorovala jeho mohutné černé chřípí. Spal ale jako dudek. V 6.42 přesně vjížděl vlak do kryté haly nádraží Gare de l'Est.

Paříž

Stála jsem, pochopitelně už převlečená, učená, s kabelou a doklady pevně zavřenými, několikrát zkontrolovanými, s batohem přes rameno, a hleděla jsem z okna ven. Vlak zastavil. Woody, ležící nznak na lehátku, chrápal na celé kolo. Ti dva Němci, kteří v noci přistoupili ve Stuttgartu,

na svých lehátkách pro změnu nejevili známky života. Jejich doklady a peněženky se volně válely na stolku pod oknem. „Vstávejte! Jsme v Paříži!“ zvolala jsem. Nikdo z nich se ani nepohnul. Jsme na místě! V hlavním městě Francie, perle nad řekou Seinou, ve městě umělců! Básníků, malířů, hudebních skladatelů! Jsme na Západě! křičela jsem v duchu. Pak jsem ale musela nad tím vším mávnout rukou. Pomalu mi docházelo, že pro ně, obyvatele západní Evropy už od narození, je tohle sdělení důležité asi jako do té doby pro mě fakt, že tramvaj právě dorazila do Holešovic.

Vystoupila jsem. Davy lidí, valící se k východu, mě málem smetly na zem. Vyděšeně jsem se rozhlížela. Mám vůbec šanci tu zahlédnout Michela, syna tátova přítele, jehož fotku jsem před odjezdem v Praze pečlivě prostudovala?

Setkání, které jsem si tisíckrát v hlavě přehrála, samozřejmě proběhlo naprosto jinak. Ostatně jako skoro všechno, co jsem od svého francouzského pobytu očekávala.

„Bonjour, mademoiselle,“ ozvalo se mi za zády. Ne já jeho, ale on v tom davu nakonec nepřehlédl mě, vyděšenou Češku, uprostřed toho mezinárodního babylonu. „Jmenuji se Michel. Michel Breton.“ A vůbec mu nevadilo, že nás dav smýká stranou. Pohládl mě po tváři a můj těžký batoh si hodil přes rameno. K jeho šedému kvalitnímu obleku se hodil asi tak jako k Popelce sněhule. „Mluvte, prosím, pomalu, nevím, jestli vám budu rozumět,“ odříkala jsem poučku, kterou se mnou cvičil táta z Prahy až do Chebu. Michel se srdečně zasmál

a cosi zadržmolil. Zaskočeně jsem se pousmála. Hlavou se mi honily nesmyslné věty, jako například: Obvykle nemám moc času. Nebo ještě lépe: Jestlipak s vámi jezdí váš profesor na hory? Klepala se mi kolena jako při maturitě. Jak já to tady vůbec, propána, zvládnou, když nebudu nikomu rozumět?

Vyšli jsme z nádraží. Jsem v Paříži! opakovala jsem si v duchu nadšeně a dychtivě jsem se rozhlížela kolem sebe. Nádražní stánek s ovocem a zeleninou u východu mi vyrazil dech. Stovky ananasů, kiwi, manga a banány! Byla jsem jako u vytržení. „Co to je?“ nedalo mi se nezeptat Michela a prstem jsem ukázala na zvláštní fialovou tlustou švestku. „To jsou fíky. Čerstvé fíky,“ podivil se. Ano, přikývla jsem jeho údivu. Čerstvé fíky jsem nikdy v životě neviděla. Než jsem se nadála, tři z nich zabalené v sáčku mi s mrknutím vsunul do kapsy. Při pohledu na množství ozářených butiků, které lemovaly obě strany širokého bulváru, jsem docela oněměla. Kolemjdoucí Pařížané tiskli v podpaží metrové bagety.

„Jsi unavená,“ konstatoval Michel, když pozoroval, jak blednu. „Takhle brzy ráno vstávat je kruté.“ Za pár vteřin jsme seděli v útulné kavárně. Předě mnou přistál voňavý šálek s čerstvou kávou a talíř s křupavými šátečky plněnými nugátem. Michel si okamžitě jeden nasoukal do úst. „Omlouvám se, že vás zdržuji od práce,“ hlesla jsem. „Mě?“ zasmál se plnými ústy. „Vždyť bude teprve osm!“ Znovu se tím pomyšlením otrásl. „V kanceláři musím být v deset.“ Za pět minut deset jsme vyšli z kavárny.